

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299309238896/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

ge, Kbh.1626, Ravn III,93. I »Forordnede Bededags Kircke Psalmer« 1645 foreslås Vb 42 til brug torsdag eftermiddag på Københavns Slot. Præsten ved Holmens Kirke, mag.Niels Christensen Spend, meddeler i »Kircke Bonners« Kbh.1647, at den synges i Bremerholms Kirke ved morgenbønnen i adventstiden, formentlig i erkendelse af salmens eskatologiske indhold. Cassube anfører den blandt åndelige salmer om aftenen. Pauli kan bruge den både morgen og aften, KGt til aftensang på i søndag efter Hellig tre Konger. Takket være placeringen i Vb blev den snart regnet blandt rejsesalmer. Det er ikke tilfældigt, at »Nogle Nyttige oc Nødvendige Psalme-Sange. for Søfarende-Følels« Kbh.1657 har en »Skabs Vandre-Vjse« *HV's sinnges kand/ paa salte Vånd...* med netop 42 som mel.ang. Den er beregnet til »Aandelig Tidfordriff, sangvjß, naar (man) formedelst Hafbäck blifver stille Jeggendis for Ancker« og kan derfor brede sig over 36 strofer! I SømandsPs foreslås 42 til torsdag aften, ligesom 42 regnes blandt aftensalmer i »En liden Haand-Boog. for de Reysende og Søfarende« Kbh.ø.1730.

43. Et anfectet Menniskis Bøn

3-4 *Sinngis. længis* jf. Da.Viser nr.229. – 1,1 *ing forlenger* jeg længes. jf. 42 str.6.1-2 med samme rimord. Længslen er udtryk for den eskatologiske forventning. – 1,3 *all min Ljål* jf. 42 str.5.1. – 1,5 *og mig. forlade* jf. n.t. 42 str.4.2. – 1,6 *blåd* nådig jf.3.53. – 2,1 *Mit Hjerte bange* jf.48 str.1.6. – 2,4 *leg moer. for alle* tilbagevendende udtryk for tillid til Jesus, jf. 41 str.15.1, 60,82. – 2,5 *vindfælde* svigte, jf. n.t. 38 str.3.2. – 2,6 *uet sit Blod forlest* om Jesu forløsende blod også 40 str.10.4; 61,48, T-42 str.4.1. Om Jesu forløsergerning i øvrigt jf. str.5.4; 46 str.1.3, T-37 str.1.3. – 3,1 *finde* føle, mærke. – 3,2 *hærd* hårdt. – 4,4 *Hesus lille* dette diminutiv for Jesus, der fungerer som kærlighedserklæring, idet lille her har betydningen kær, optræder også i T-35 str.23.2 og T-41 str.7.8. – 5,1 – 6,2 *Gud Fader. Naade* jf. 17,3-8. – 5,6 *Styrcke. i mig* Fil.1.6. – 6,1 i lige maade] ligeledes. – 6,2 *Forlene* giv. – 6,2-4 *Naade. i mit Kald saa fattig* jf. 8,39f. – 6,3 *Giff Lycke. Raad* jf.n.t. 37 str.1.5. – 6,5 *Kaarß taalmødelig bærel* formaningen til tålmodighed under lidelsen kendes også T-36 str.3.4. Optrykt BH 257; BrandtUdvalg 28-30; Dal 111 salmer 13. Litt.: Skaar 125; Thuner 171; Frandsen 106; Frus 534; Schjorring 37; Malling II 34f; GlahnMF 132.

Foruden at låne mel. fra en kærlighedsviser (Da.Viser nr.229) har Sthen også derfra hentet inspiration til teksten. Eneste kendte version af visen med den anførte indledning findes i Sten Billes hs. fra 1555-59 (Da.St. 1923 175f), aftrykt Da.Viser V 323-325. Til visens anrøbelse str.1.6 »o Gud, hjælp mig all' allt myn nødts« svarer 43 str.1.6. Bag det bange hjerte i 43 str.2.1 skimtes visens elskovssyge hjerte (str.2.2). Ligesom str.2.4-5 genkendes i visens str.2.4-5 »og voder huden vell' for alle/ hun kand mig best husualle« eller måske snarere i

»Jeg loffuet hinde tro med alle/ teg schall hinde aldrig vndfaldes i en anden version (aftrykt Da Viser V 326 str 4,1-2).

Til str 4-5 jf. en udbredt bon om Jesu navn, tilskrevet Bernhard af Clairvaux, optrykt MDDB nr 20, 86, 200; 342; Christiern Pedersens Danske Skrifter udg. af C.J.Brandt og R.Th.Fenger II, Kbh 1851, 402f; TidFadersvør bl.Q 6r, TidBb 132v; ReravENBb 167v; NimB3 bl.A 5v; Gryd2 bl.H 4r; Skonn.nr.XX. En anden impuls kan være »En kaart Bon at bede huer Time naar Klocken slars, aftrykt som n.c. Vb 17.

Optrykt i Gryd2-3 Derefter i M2, APs, Udk42, Skonn., Udk53, M-C m.fl. og KGr med disse varr.: 1,2 Synden| Sorgen KGr. - 1,3 dig| Gud Gryd2. - 1,4 hellige| hellig Udk53. - 2,1 rat| bange| bange APs. - 2,2 saa| mange| mange APs. - 2,4 vel| for| for APs. - 2,5 ret| aldrig| aldrig APs. - 3,2 hinde| tunge APs. - 3,4 ført| for| for Gryd2; ført| for| for M2. - 3,5 Liffue| i| Liffue Gryd2. - 3,6 Euug| teg| dig| Dig evig| jeg| Paulh. - 4,1 Liffen| min| Liffen KGr. - 4,2 Vilde| Vilt APs. - 4,3 sød| søt Gryd2, sødt Udk42. - 4,5 dig| du Gryd2. - 4,6 hand| er| er APs. - 5,1 skabet| skabt Gryd3. - 5,2 Lad| Lade Gryd2. - 5,2 ført| for| for Gryd3. - 5,4 som| der Gryd2. - 5,5 Du| være| Du var Skonn., hand| var APs. - 5,6 Styrcke| styrck APs. - 6,1 hellig| værdig| hellig APs. - 6,3 gode| god Udk42. - 6,5 Oe| om| om APs. - 6,5 taalmodig| taalmodig M2, taalmodig| at APs. - 6,6 laad. Amen| iod, Amen| Gryd2, Laad APs, i KGr ved afslutning af højmesse på Nytårsdag. I SommandPs foreslæt til mandag morgen. I »En liden Haand-Boog, for de Reysende og Søfarendes Kbh o 1730 er den ligeledes regnet blandt morgensalmer.

44. En Vise om Verdens Suig

Visen har udhævet akrostikon: IOHAN CHRIST 3-4 *Sungis*. Naffin, etc | Th 138. - 1,1 *Rosens Laad*| rosengården, blomsterhaven. - 1,2 *bede*| jage - 1,5-6 *Saa komne*| jf. DigO II 37 nr 303 - 1,7 *Thi*| derfor - 1,7 *vende*| vende om. - 1,9 *fomme*| gavne - 2,4 *taa*| tør - 2,6 *skende*| beskæmte, tale ilde om - 2,9 *Fryd*| ven. - 2,9 *Freude*| slægtning - 3,1-2 *Hoo Raffi omsee*| citeret af Peder Sys, DigO VII nr. 13019, jf. II 88 nr.1870, VII I nr 5486 og 8748 - 3,3 *Klaf*| for| bagtaler. - 3,4 *at*| ad, til - 3,7 *Vår dig*| tog dig i agt - 3,9 *hoo*| blandt. - 4,1-2 *Akeleje*. *hæ*| om den lugtløse og derfor umdreværdige akeleje jf. ArreboSS I 277,11.13 I Mattheus Motis håndskrevne ordbog A 81 bruges vendingen i str.4,1-2 om en smuk jomfru, som er tabelig jf. ODS 1,383 - 4,3 *præ*| rent, uskyldigt - 4,7 *af Lungen*| med manden, uden at hjertet er med deri, jf. Da Viser nr 9,14 (DH 40,15), 238,1, 248,4. Om falske løfter med tungen og længen også Th 363v str 6 og Ravn III nr.99,7. Løffuer sig from og god/ Oe tro af Herte og Mød/ Men Tungen og Lungen/ Taler mod ret og skæl. - 4,8 *sætter paa en gang*| leder på glatis. Gange betyder dels gyng, dels gytende grund - 5,1 *tage*. *fare*| beslutte - 5,3 *øhen*| robe, lægge blot. - 5,4 *leg*